Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

25. března 2021 *

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Článek 102 SFEU – Zneužití dominantního postavení – Slovenský trh služeb širokopásmového připojení k internetu – Právní povinnost operátorů s významnou tržní silou zpřístupnit účastnické vedení – Podmínky stanovené historicky zavedeným operátorem pro zpřístupnění účastnického vedení dalším operátorům – Nezbytnost přístupu – Přičitatelnost jednání dceřiné společnosti mateřské společnosti – Právo na obhajobu“

Ve věci C-152/19 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 21. února 2019,

Deutsche Telekom AG, se sídlem v Bonnu (Německo), zastoupená D. Schroederem a K. Apelem, Rechtsanwälte,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Evropská komise, zastoupená M. Kellerbauerem, M. Farleyem, L. Malferrarim, C. Vollrathem a L. Wildpanner, jako zmocněnci,

žalovaná v řízení v prvním stupni,

Slovanet a.s., se sídlem v Bratislavě (Slovensko), zastoupená P. Tisajem, advokátem,

vedlejší účastnice v řízení v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci předsedy třetího senátu, N. Wahl, F. Biltgen, a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: D. Dittert, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. června 2020,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. září 2020,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se společnost Deutsche Telekom AG domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 13. prosince 2018, Deutsche Telekom v. Komise (T-827/14, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2018:930), kterým Tribunál částečně zamítl její žalobu znějící na zrušení, úplné nebo částečné v rozsahu, v němž se jí týká, rozhodnutí Komise C (2014) 7465 final ze dne 15. října 2014 v řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP (Věc AT.39523 – Slovak Telekom), ve znění opraveném rozhodnutím Komise C(2014) 10119 final ze dne 16. prosince 2014, jakož i rozhodnutím Komise C(2015) 2484 final ze dne 17. dubna 2015 (dále jen „sporné rozhodnutí“), a podpůrně na zrušení nebo snížení pokut uložených navrhovatelce uvedeným rozhodnutím.

Právní rámec

Nařízení (ES) č. 2887/2000

2 Body 3, 6 a 7 odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2887/2000 ze dne 18. prosince 2000 o zpřístupnění účastnického vedení (Úř. věst. 2000, L 336, s. 4; Zvl. vyd. 13/26, s. 83) uváděly:

„(3) Výraz ‚účastnické vedení‘ označuje fyzický metalický pár vodičů spojující koncový bod sítě v objektu účastníka s hlavním rozvaděčem nebo obdobným zařízením v pevné veřejné telefonní síti. Pátá zpráva [Evropské] [k]omise o provádění právních předpisů v odvětví telekomunikací zdůrazňuje, že síť místního přístupu zůstává jedním z nejméně konkurenceschopných úseků liberalizovaného telekomunikačního trhu. Noví účastníci trhu nemají rozsáhlé alternativní infrastruktury sítě a při využití tradičních technologií se nemohou vyrovnat úsporám z rozsahu ani pokrytí operátorů s významnou tržní silou na trhu s pevnými veřejnými telefonními sítěmi. Tento stav vyplývá ze skutečnosti, že tito operátoři chránění výlučnými právy během relativně dlouhých období rozvinuli metalické infrastruktury pro místní přístup a že díky monopolním příjmům mohli financovat investiční náklady.

[…]

(6) Pro nové hospodářské subjekty by nebylo hospodářsky únosné zdvojovat celou stávající metalickou infrastrukturu účastnického vedení v rozumné době. Jiné infrastruktury jako kabelová televize, družice, bezdrátové účastnické vedení prozatím nenabízejí stejnou funkčnost ani hustotu pokrytí, ačkoli situace se může v jednotlivých členských státech lišit.

(7) Zpřístupnění účastnického vedení umožní novým hospodářským subjektům účastnit se hospodářské soutěže s oznámenými operátory při poskytování služeb širokopásmového rychlého přenosu bitů pro trvalý přístup na internet a pro multimediální aplikace založené na digitální technologii účastnických linek (digital subscriber line – DSL) a hlasových telefonních služeb. Rozumná žádost o zpřístupnění předpokládá, že tento přístup je nezbytný pro poskytování služeb oprávněného operátora a že odmítnutí této žádosti by mohlo bránit hospodářské soutěži v odvětví, omezovat ji nebo narušovat.“

3 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Účel a oblast působnosti“, stanovil:

„1. Cílem tohoto nařízení je stanovením harmonizovaných podmínek pro zpřístupnění účastnického vedení posílit hospodářskou soutěž a podpořit technologickou inovaci na trhu s místním přístupem tak, aby to pomohlo rozvinout poskytování široké škály služeb elektronických komunikací na konkurenčním základě.

2. Toto nařízení se vztahuje na zpřístupnění účastnického vedení a souvisejících zařízení oznámených operátorů, jak jsou definováni v čl. 2 písm. a).

[…]“

4 Článek 2 uvedeného nařízení obsahoval následující definice:

„[…]

a) ‚oznámeným operátorem‘ [se rozumí] provozovatel pevné veřejné telefonní sítě, kterého vnitrostátní regulační orgán označil za subjekt s významnou tržní silou v zajišťování pevných veřejných telefonních sítí a služeb […]

[…]

c) ‚účastnickým vedením‘ [se rozumí] fyzický metalický pár vodičů spojující koncový bod sítě v objektu účastníka s hlavním rozvaděčem nebo obdobným zařízením v pevné veřejné telefonní síti;

[…]“

5 Článek 3 tohoto nařízení zněl následovně:

„1. Oznámení operátoři od 31. prosince 2000 zveřejňují a aktualizují referenční nabídku pro zpřístupnění účastnických vedení a souvisejících zařízení, která zahrnuje alespoň položky vyjmenované v příloze. Nabídka musí být dostatečně podrobně rozčleněna na jednotlivé položky tak, aby oprávněný operátor nemusel platit za síťové prvky nebo zařízení, která nejsou pro poskytování jeho služeb nezbytná, a musí obsahovat popis nabízených položek a související obchodní podmínky, včetně cen.

2. Oznámení operátoři vyhoví od 31. prosince 2000 rozumným požadavkům oprávněných operátorů na zpřístupnění účastnického vedení a souvisejících zařízení za průhledných, spravedlivých a nediskriminačních podmínek. Žádosti lze odmítnout pouze na základě objektivních kritérií týkajících se technické proveditelnosti nebo nezbytnosti zachovat integritu sítě. […] Oznámení operátoři poskytují oprávněným operátorům zařízení rovnocenná těm, která používají pro vlastní služby nebo která poskytují přidruženým společnostem za stejných podmínek a ve stejných lhůtách.

[…]“

6 Na základě článků 4 a 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (Úř. věst. 2009, L 337, s. 37), bylo nařízení č. 2887/2000 s účinkem ke dni 19. prosince 2009 zrušeno.

Směrnice 2002/21/ES

7 Článek 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. 2002, L 108, s. 33; Zvl. vyd. 13/29, s. 349), ve znění směrnice 2009/140, stanoví:

„[…]

2. Vnitrostátní regulační orgány podporují hospodářskou soutěž při zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací a přiřazených zařízení a doplňkových služeb mimo jiné tím, že:

[…]

b) zajišťují, aby nedocházelo k narušování nebo omezování hospodářské soutěže v odvětví elektronických komunikací, včetně přenosu obsahu;

[…]

5. Vnitrostátní regulační orgány při sledování cílů politik uvedených v odstavcích 2, 3 a 4 uplatňují objektivní, transparentní, nediskriminační a přiměřené regulační zásady, mimo jiné tím, že:

[…]

f) ukládají regulační povinnosti *ex ante* pouze v případě, kdy neexistuje účinná a udržitelná hospodářská soutěž, a tyto povinnosti zmírní nebo zruší, jakmile je tato podmínka splněna.“

Skutečnosti předcházející sporu

8 Skutečnosti předcházející sporu byly uvedeny v bodech 1 až 53 napadeného rozsudku a lze je shrnout následovně.

9 Navrhovatelka je historicky zavedeným operátorem v oblasti telekomunikací v Německu a společností v čele skupiny Deutsche Telekom. V období od 12. srpna 2005 do 31. prosince 2010 držela navrhovatelka 51% podíl na kapitálu historicky zavedeného telekomunikačního operátora na Slovensku, společnosti Slovak Telekom a.s. (dále jen „ST“).

10 ST, která měla až do roku 2000 na slovenském telekomunikačním trhu zákonný monopol, je největším telekomunikačním operátorem a poskytovatelem širokopásmového připojení na Slovensku. Měděné a mobilní sítě společnosti ST pokrývají téměř celé území Slovenska.

11 V návaznosti na analýzu trhu označil slovenský regulační orgán v odvětví telekomunikací (dále jen „TUSR“) v roce 2005 společnost ST za operátora s významnou tržní silou na velkoobchodním trhu pro zpřístupnění účastnického vedení ve smyslu nařízení č. 2887/2000.

12 V důsledku toho uložil TUSR společnosti ST mimo jiné povinnost vyhovět všem žádostem o zpřístupnění jejího účastnického vedení, které lze považovat za přiměřené a odůvodněné, aby umožnila alternativním operátorům využít tohoto vedení s cílem poskytovat jejich vlastní služby na maloobchodním masovém trhu (pro širokou veřejnost) s pevnými službami širokopásmového připojení k internetu na Slovensku. Aby mohla tuto povinnost splnit, zveřejnila společnost ST referenční nabídku pro zpřístupnění, která definovala smluvní a technické podmínky pro přístup k jejímu účastnickému vedení.

13 V návaznosti na šetření zahájené bez návrhu, jehož předmětem byly zejména podmínky zpřístupnění účastnického vedení společnosti ST, na oznámení námitek zaslané společnosti ST a navrhovatelce dne 7. a 8. května 2012, návrh závazků a různé výměny korespondence a schůzky, přijala Komise dne 15. října 2014 sporné rozhodnutí.

14 Tímto rozhodnutím Komise konstatovala, že podnik, který tvořila společnost ST a navrhovatelka, se dopustil jediného a trvajícího protiprávního jednání v rozporu s článkem 102 SFEU a článkem 54 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/52, s. 3), v souvislosti se službami širokopásmového připojení k internetu na Slovensku v období od 12. srpna 2005 do 31. prosince 2010.

15 Uvedla konkrétně, že síť účastnického vedení společnosti ST, která mohla být po zpřístupnění předmětných linek tohoto operátora používána k poskytování služeb širokopásmového internetového připojení, v období od roku 2005 do roku 2010 pokrývala 75,7 % všech slovenských domácností. V průběhu tohoto období však bylo zpřístupněno pouze minimum účastnických vedení společnosti ST, a to od 18. prosince 2009, a tato vedení byla využívána pouze jedním alternativním operátorem k poskytování maloobchodních širokopásmových služeb podnikům.

16 Podle Komise protiprávní jednání, kterého se dopustil podnik tvořený navrhovatelkou a společností ST, spočívalo zaprvé v neposkytnutí informací o síti, které jsou nezbytné pro zpřístupnění účastnického vedení, alternativním operátorům, zadruhé v omezení rozsahu povinností společnosti ST týkajících se zpřístupnění účastnických vedení, zatřetí ve stanovení nespravedlivých pravidel a podmínek v referenční nabídce společnosti ST v oblasti zpřístupnění týkajících se společného umístění, kvalifikace, odhadů, oprav a bankovních záruk a začtvrté v uplatňování nespravedlivých tarifů, které neumožňovaly operátorovi stejně výkonnému jako společnost ST, využívajícímu velkoobchodního přístupu k účastnickému vedení tohoto operátora, reprodukovat maloobchodní služby poskytované uvedeným operátorem, aniž mu vznikla ztráta.

17 Sporným rozhodnutím uložila Komise za toto protiprávní jednání navrhovatelce a společnosti ST společně a nerozdílně pokutu ve výši 38 838 000 eur a dále pokutu ve výši 31 070 000 eur navrhovatelce.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

18 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 24. prosince 2014 podala navrhovatelka žalobu znějící na úplné nebo částečné zrušení sporného rozhodnutí, a podpůrně na zrušení nebo snížení pokut, která jí byly uloženy.

19 Na podporu této žaloby uplatnila navrhovatelka pět důvodů vycházejících zaprvé z nesprávného skutkového a právního posouzení při použití článku 102 SFEU, pokud jde o zneužívající jednání společnosti ST, jakož i z porušení práva na obhajobu, zadruhé z nesprávného právního a skutkového posouzení, pokud jde o dobu trvání zneužívajícího jednání společnosti ST, zatřetí z nesprávného právního a skutkového posouzení při přičtení zneužívajícího jednání společnosti ST navrhovatelce, jelikož Komise neprokázala skutečný výkon rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, začtvrté z porušení pojmu „podnik“ ve smyslu unijního práva a zásady personality trestů, jakož i z nedostatku odůvodnění a zapáté z pochybení při výpočtu výše pokuty uložené společně a nerozdílně společnosti ST a navrhovatelce.

20 Napadeným rozsudkem Tribunál zamítl všechny žalobní důvody předložené navrhovatelkou s výjimkou druhého důvodu, kterému částečně vyhověl proto, že Komise neprokázala, že společnost ST používala praktiku vedoucí ke stlačení marže mezi 12. srpnem a 31. prosincem 2005, a čtvrtého důvodu, kterému Tribunál vyhověl v rozsahu, v němž Komise ve sporném rozhodnutí postupovala v rozporu s pojmem „podnik“ ve smyslu unijního práva, když uložila navrhovatelce zaplacení pokuty, jejíž výše byla vypočtena na základě násobícího koeficientu 1,2 pro účely odrazení. Tribunál tedy sporné rozhodnutí částečně zrušil a stanovil výši pokuty, k jejímuž zaplacení jsou společně a nerozdílně povinny společnost ST a navrhovatelka, na 38 061 963 eur, a výši pokuty, k jejímuž zaplacení je povinna pouze navrhovatelka, na 19 030 981 eur. Ve zbývající části žalobu zamítl.

21 Konkrétně první částí prvního žalobního důvodu navrhovatelka vytýkala Komisi, že při prokazování zneužití dominantního postavení společností ST z důvodu podmínek přístupu k její síti, které nabízela alternativním operátorům, nesprávně nepřezkoumala podmínku týkající se nezbytnosti takového přístupu pro výkon činnosti těchto operátorů, uvedenou v bodě 41 rozsudku ze dne 26. listopadu 1998, Bronner (C-7/97, dále jen „rozsudek Bronner“, EU:C:1998:569). Tribunál tuto část prvního žalobního důvodu v bodech 92 až 116 napadeného rozsudku zamítl, přičemž v podstatě konstatoval, že právní úprava v odvětví telekomunikací použitelná v projednávané věci představuje okolnost relevantní pro uplatnění článku 102 SFEU a tato právní úprava uznává nezbytnost přístupu k účastnickému vedení společnosti ST pro to, aby byl umožněn vznik a rozvoj účinné hospodářské soutěže na slovenském trhu služeb širokopásmového připojení k internetu, takže od Komise již nebylo vyžadováno, aby prokázala, že takový přístup byl nezbytný.

22 V druhé části prvního žalobního důvodu navrhovatelka tvrdila, že bylo porušeno její právo být vyslechnuta, protože s určitými informacemi, které byly zohledněny při výpočtu stlačení marží, se mohla seznámit až na schůzce dne 29. září 2014, a protože jí byla poskytnuta pouze velmi krátká lhůta k tomu, aby se k těmto informacím vyjádřila. Tribunál tuto druhou část v bodech 123 až 145 napadeného rozsudku zamítl, přičemž měl v podstatě za to, že dotčené informace nezměnily povahu námitek vůči společnosti ST a navrhovatelce ve sporném rozhodnutí a nezahrnovaly skutečnosti, které uvedené společnosti neměly možnost napadnout.

23 Třetí žalobní důvod navrhovatelky vycházel zejména z toho, že se Komise dopustila nesprávného právního a skutkového posouzení tím, že jí přičetla chování společnosti ST, když vycházela z toho, že navrhovatelka měla možnost vykonávat na tuto společnost rozhodující vliv, předpokládala, že na uvedenou společnost skutečně takový vliv vykonávala, a neprokázala, že na tuto společnost vykonávala rozhodující vliv. Tribunál tyto výtky v bodech 227 až 473 napadeného rozsudku zamítl zejména z důvodu, že skutečný výkon rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na chování dceřiné společnosti lze dovodit ze souboru shodujících se skutečností, a tak tomu bylo ve sporném rozhodnutí, jelikož Komise mimo jiné zdůraznila přítomnost vrcholných vedoucích pracovníků navrhovatelky v představenstvu společnosti ST, poskytování spolupracovníků navrhovatelky k dispozici společnosti ST a pravidelné předávání zpráv společností ST o její obchodní politice navrhovatelce. Tribunál měl za to, že přezkum hospodářských, organizačních a právních vazeb mezi navrhovatelkou a společností ST umožňuje prokázat, že obecnou strategii posledně uvedené společnosti na slovenském trhu služeb širokopásmového připojení k internetu určovala navrhovatelka.

Návrhová žádání účastnic řízení

24 Navrhovatelka svým kasačním opravným prostředkem navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž zamítl žalobu v prvním stupni;

– zcela či zčásti zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká, a podpůrně zrušil nebo snížil pokuty, které jí byly uloženy,

– ještě podpůrněji, věc vrátil Tribunálu, aby o ní rozhodl znovu, a

– uložil Komisi náhradu všech nákladů tohoto řízení a řízení před Tribunálem.

25 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– kasační opravný prostředek zamítl a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

26 Navrhovatelka uplatňuje na podporu svého kasačního opravného prostředku čtyři důvody. První důvod kasačního opravného prostředku vychází z nesprávného výkladu a použití zásady, podle níž k tomu, aby odepření přístupu bylo zneužívající ve smyslu článku 102 SFEU, musí být uvedený přístup pro toho, kdo o něj žádá, „nezbytný“. Druhý důvod kasačního opravného prostředku vychází z nesprávného výkladu a použití zásady, podle níž je k přičtení protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti nutné, aby tato mateřská společnost skutečně vykonávala na svou dceřinou společnost rozhodující vliv. Třetí důvod kasačního opravného prostředku vychází z nesprávného použití zásady, podle níž je k přičtení protiprávního jednání dceřiné společnosti mateřské společnosti nutné, aby se dceřiná společnost v zásadě řídila pokyny, které jí udělila mateřská společnost. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku vychází z porušení práva navrhovatelky být vyslechnuta.

27 Navrhovatelka kromě toho žádá, aby mohla využít příznivého rozsudku, který Soudní dvůr vydá v související věci C-165/19 P, týkající se kasačního opravného prostředku podaného společností ST proti rozsudku Tribunálu ze dne 13. prosince 2018, Slovak Telekom v. Komise (T-851/14, EU:T:2018:929).

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

28 Navrhovatelka má za to, že se Tribunál v bodech 86 až 115 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že Komise nebyla povinna prokázat nezbytnost přístupu alternativních operátorů k účastnickému vedení společnosti ST, aby mohla kvalifikovat omezení uvedeného přístupu ze strany této společnosti jako „zneužití“ ve smyslu článku 102 SFEU.

29 Podle navrhovatelky měl Tribunál v bodech 97, 98, 101 a 103 napadeného rozsudku nesprávně za to, že kritéria uvedená v rozsudku Bronner se v projednávané věci neuplatní z toho důvodu, že společnost ST podléhala právní povinnosti zpřístupnit své účastnické vedení. Uvedená povinnost podle ní nemůže nahradit nezbytnost přístupu, o které hovoří rozsudek Bronner, z následujících důvodů.

30 Zaprvé existence právní povinnosti poskytnout přístup a nezbytnost uvedeného přístupu představují podle navrhovatelky odlišné otázky. Při uložení povinnosti zpřístupnit účastnické vedení společnosti ST zohlednil TUSR pouze historické postavení této společnosti na velkoobchodním trhu s přístupem k účastnickému vedení. Nezkoumal nezbytnost tohoto přístupu pro činnost vykonávanou na navazujícím trhu, a tudíž ani neurčil, v jakém rozsahu by zpřístupnění účastnického vedení mohlo být nahrazeno vlastní alternativní infrastrukturou. Naproti tomu v případě přezkumu „nezbytnosti“ takového přístupu ve smyslu rozsudku Bronner je třeba právě zjistit, zda existuje skutečná nebo potenciální náhrada uvedeného přístupu. Navrhovatelka přitom před Tribunálem prokázala, že v projednávaném případě tomu tak je.

31 Zadruhé právní povinnost přístupu na rozdíl od určení odpovědnosti za zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU, je ukládána *ex ante*. Z toho podle navrhovatelky plyne, že věcná zjištění, ze kterých vychází tato povinnost, se mohou rychle ukázat jako překonaná. Tak je tomu obzvláště v kontextu trhů telekomunikačních služeb, které se velmi rychle rozvíjejí.

32 Zatřetí právní povinnost přístupu vychází z extrapolací, zatímco zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU musí být konstatováno po konkrétním přezkumu zejména toho, zda je přístup k účastnickému vedení nezbytný.

33 Začtvrté právní úprava v oblasti telekomunikací a kritéria rozsudku Bronner sledují odlišné cíle. Vnitrostátní regulační orgány příslušné v oblasti telekomunikací mají za úkol nejen podporovat hospodářskou soutěž, ale rovněž přispívat k rozvoji vnitřního trhu a podporovat zájmy občanů. Tento přístup se odráží v rozsudku ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise (C-280/08 P, EU:C:2010:603), na který Tribunál odkazuje v bodě 97 napadeného rozsudku.

34 Navrhovatelka má navíc za to, že není možné upustit od konkrétního přezkumu nezbytnosti přístupu k účastnickému vedení, existuje-li právní povinnost přístupu, jelikož by to usnadnilo konstatování existence zneužití a zbavilo judikaturu Soudního dvora jejího smyslu.

35 Mimoto na rozdíl od toho, co Tribunál rozhodl v bodech 106 až 112 napadeného rozsudku, implicitní odmítnutí přístupu k účastnickému vedení, jaké je vytýkáno společnosti ST, se podle navrhovatelky neliší od odmítnutí, které vedlo k vydání rozsudku Bronner, jelikož v obou případech má vlastník infrastruktury oprávněný zájem na ochraně své investice, jednu formu odmítnutí přístupu je obtížné odlišit od druhé a méně závažné protiprávní jednání, tj. implicitní odmítnutí přístupu, je snazší prokázat než závažnější protiprávní jednání, tj. explicitní odmítnutí přístupu.

36 Konečně formulace použitá Soudním dvorem v bodě 55 rozsudku ze dne 17. února 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, dále jen „rozsudek TeliaSonera“, EU:C:2011:83) neumožňuje dospět k závěru, že kritéria rozsudku Bronner se na implicitní odmítnutí přístupu nepoužijí.

37 Komise má v podstatě za to, že zneužití konstatované ve sporném rozhodnutí se zásadně liší od zneužití dotčeného v rozsudku Bronner, takže kritéria uvedená v posledně uvedeném rozsudku se v projednávané věci nepoužijí.

Závěry Soudního dvora

38 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka, mateřská společnost společnosti ST, které bylo přičteno jednání posledně uvedené společnosti, kritizuje zejména body 86 až 115 napadeného rozsudku, v nichž Tribunál potvrdil opodstatněnost sporného rozhodnutí v tom, že Komise nebyla povinna prokázat nezbytnost přístupu alternativních operátorů k účastnické síti společnosti ST, aby mohla kvalifikovat jako „zneužívající“ její praktiky, které tento orgán označil v bodě 365 odůvodnění sporného rozhodnutí za implicitní odmítnutí zpřístupnění, spočívající zaprvé v tom, že neposkytla alternativním operátorům informace o své síti nezbytné pro zpřístupnění jejího účastnického vedení, zadruhé v omezení jejích povinností týkajících se zpřístupnění vyplývajících z použitelného právního rámce, a zatřetí ve stanovení několika nespravedlivých klauzulí a podmínek v její referenční nabídce v oblasti zpřístupnění (dále jen „sporné praktiky“).

39 Tribunál v bodě 101 napadeného rozsudku zejména konstatoval, že jelikož právní rámec v oblasti telekomunikací jasně uznává nezbytnost přístupu k účastnickému vedení společnosti ST pro to, aby byl umožněn vznik a rozvoj účinné hospodářské soutěže na slovenském trhu se službami širokopásmového připojení k internetu, prokázání Komisí, že takový přístup byl nezbytný ve smyslu poslední podmínky stanovené v bodě 41 rozsudku Bronner, nebylo vyžadováno. V bodech 106 až 114 napadeného rozsudku v podstatě dodal, že podmínky vyplývající z rozsudku Bronner, a konkrétně podmínka týkající se nezbytnosti služby nebo infrastruktury držené dominantním podnikem se nepoužijí na jednání, u nichž nedochází k odmítnutí přístupu, jako jsou sporné praktiky.

40 Za účelem posouzení, zda jsou tyto úvahy stiženy nesprávným právním posouzením, je třeba připomenout, že článek 102 SFEU zakazuje, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy. Podnik v dominantním postavení má totiž odpovědnost za to, že jeho chování nebude na újmu účinné a nenarušené hospodářské soutěži na vnitřním trhu [rozsudek ze dne 30. ledna 2020,Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 153 a citovaná judikatura].

41 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je pojem „zneužití dominantního postavení“ ve smyslu 102 SFEU pojmem objektivním, který se vztahuje na jednání podniku v dominantním postavení, jež mají na trhu, na němž je stupeň hospodářské soutěže již oslabený právě v důsledku přítomnosti takového podniku, za následek bránění, za použití prostředků odlišných od těch, které jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, zachování stupně hospodářské soutěže, který ještě na trhu existuje, nebo rozvoji této hospodářské soutěže [rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 148 a citovaná judikatura].

42 Přezkum zneužívající povahy praktiky dominantního podniku podle článku 102 SFEU musí být proveden s přihlédnutím ke všem specifickým okolnostem věci (v tomto smyslu viz rozsudky TeliaSonera, bod 68; ze dne 6. října 2015, Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, bod 68, a ze dne 19. dubna 2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia, C-525/16, EU:C:2018:270, body 27 a 28).

43 Jak vyplývá z bodu 37 rozsudku Bronner, věc, ve které byl vydán, se týkala otázky, zda skutečnost, že vlastník jediného systému roznášky do domu existujícího na celostátní úrovni na území členského státu, který používá tento systém pro distribuci vlastních novin, k němu odpírá přístup vydavateli konkurenčních novin, představuje zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU z toho důvodu, že toto odepření zbavuje uvedeného konkurenta způsobu distribuce považovaného za zásadní pro prodej jeho produktů.

44 V odpovědi na tuto otázku Soudní dvůr v bodě 41 uvedeného rozsudku rozhodl, že toto odepření představovalo zneužití dominantního postavení nejen pod podmínkou, že odepření služby spočívající v roznášce do domu mohlo vyloučit veškerou hospodářskou soutěž na trhu novin ze strany žadatele o službu a nemohlo být objektivně odůvodněno, ale rovněž pod podmínkou, že služba sama o sobě byla nezbytná pro výkon jeho činnosti v tom smyslu, že neexistuje žádná skutečná nebo potenciální náhrada uvedeného systému roznášky do domu.

45 Uložení těchto podmínek bylo odůvodněno zvláštními okolnostmi uvedené věci, které spočívaly v tom, že podnik v dominantním postavení odmítl poskytnout soutěžiteli přístup k infrastruktuře, kterou vytvořil pro potřeby vlastní činnosti, a nešlo o žádné jiné jednání.

46 V tomto ohledu, jak v podstatě uvedl rovněž generální advokát v bodech 68, 73 a 74 svého stanoviska, konstatování, že dominantní podnik zneužil svého postavení z důvodu odmítnutí uzavřít smlouvu se soutěžitelem, má za následek, že tento podnik je nucen smlouvu s tímto soutěžitelem uzavřít. Taková povinnost přitom obzvláště zasahuje do smluvní svobody a práva na vlastnictví dominantního podniku, jelikož i podnik v dominantním postavení má v zásadě možnost odmítnout uzavření smlouvy a využívat infrastrukturu, kterou vytvořil pro vlastní potřeby (obdobně viz rozsudek ze dne 5. října 1988, Volvo, 238/87, EU:C:1988:477, bod 8).

47 Mimoto, i když určení odpovědnosti podniku za to, že zneužil svého dominantního postavení z důvodu odmítnutí uzavřít smlouvu se soutěžitelem, krátkodobě vede k podpoře hospodářské soutěže, z dlouhodobého hlediska je naopak obecně příznivé pro rozvoj hospodářské soutěže a v zájmu spotřebitelů umožnit společnosti, aby si infrastrukturu, kterou vyvinula pro potřeby své činnosti, vyhradila pro vlastní využití. Pokud by se totiž přístup k výrobní, nákupní nebo distribuční infrastruktuře umožnil příliš lehce, soutěžitelé by nebyli motivováni vyvinout konkurenční infrastrukturu. Dominantní podnik by navíc byl méně ochoten investovat do účinných infrastruktur, pokud by mohl být nucen, pouze na žádost svých konkurentů, sdílet s nimi zisky plynoucí z jeho vlastních investic.

48 Pokud tedy dominantní podnik odmítne zpřístupnit infrastrukturu, kterou vyvinul pro potřeby vlastní činnosti, může být rozhodnutí uložit tomuto podniku povinnost poskytnout tento přístup odůvodněno z hlediska politiky hospodářské soutěže pouze tehdy, pokud dominantní podnik má nad dotčeným trhem skutečnou kontrolu.

49 Použití podmínek uvedených Soudním dvorem v rozsudku Bronner, připomenutých v bodě 44 tohoto rozsudku, a zejména podmínky týkající se nezbytnosti přístupu k infrastruktuře dominantního podniku, na projednávaný případ umožňuje příslušnému vnitrostátnímu orgánu nebo soudu určit, zda tento podnik má díky této infrastruktuře takovou kontrolu. Takový podnik tak může být nucen zpřístupnit soutěžiteli infrastrukturu, kterou vyvinul pro potřeby vlastní činnosti, pouze pokud je takový přístup nezbytný pro činnost tohoto soutěžitele, tedy pokud neexistuje skutečná nebo potenciální náhrada této infrastruktury.

50 Jestliže naopak dominantní podnik poskytne přístup ke své infrastruktuře, ale stanoví pro tento přístup nebo poskytování služeb nebo prodej výrobků nespravedlivé podmínky, podmínky uvedené Soudním dvorem v bodě 41 rozsudku Bronner se nepoužijí. Je pravda, že pokud je přístup k takové infrastruktuře, či službě nebo vstupu, nezbytný k tomu, aby působení soutěžitelů dominantního podniku na navazujícím trhu bylo rentabilní, je pravděpodobnější, že nespravedlivé praktiky na tomto trhu budou mít přinejmenším potenciální protisoutěžní účinky a budou představovat zneužití ve smyslu článku 102 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise, C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 234, jakož i TeliaSonera, body 70 a 71). Nicméně pokud jde o jiné praktiky než odepření přístupu, neexistence takové nezbytnosti není sama o sobě rozhodující pro účely posouzení potenciálně zneužívajícího chování ze strany dominantního podniku (v tomto smyslu viz rozsudek TeliaSonera, bod 72).

51 I když taková jednání mohou představovat formu zneužití, pokud jsou způsobilá vyvolat přinejmenším potenciální protisoutěžní, či dokonce vylučující účinky na dotčených trzích, nelze je stavět na roveň prostému odmítnutí umožnit soutěžiteli přístup k infrastruktuře, jelikož orgán pro hospodářskou soutěž nebo příslušný vnitrostátní soud nebude muset nutit dominantní podnik k tomu, aby poskytl přístup ke své infrastruktuře, protože ten již byl poskytnut. Opatření, která budou přijata v takovém kontextu, tedy budou zasahovat do smluvní svobody dominantního podniku a jeho práva na vlastnictví méně, než kdyby byl nucen zpřístupnit svou infrastrukturu, kterou si vyhradil pro potřeby vlastní činnosti.

52 V tomto smyslu již Soudní dvůr rozhodl, v bodech 75 a 96 rozsudku ze dne 10. července 2014, Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062), že podmínky uvedené Soudním dvorem v bodě 41 rozsudku Bronner, a zejména podmínka týkající se nezbytnosti přístupu, se neuplatní v případě zneužití, jakým je stlačení marží konkurenčních operátorů na navazujícím trhu.

53 Ve stejném smyslu Soudní dvůr v bodě 58 rozsudku TeliaSonera v podstatě rozhodl, že nelze požadovat, aby posouzení zneužívající povahy jakéhokoliv druhu jednání dominantního podniku vůči jeho soutěžitelům bylo systematicky prováděno podle podmínek uvedených Soudním dvorem v rozsudku Bronner, který se týkal odmítnutí poskytnout službu. Tribunál měl tedy v bodech 108 až 110 napadeného rozsudku právem za to, že Soudní dvůr v bodech 55 až 58 rozsudku TeliaSonera neměl na mysli pouze zvláštní formu zneužití, jakou představuje stlačení marží konkurenčních operátorů na navazujícím trhu, když posuzoval praktiky, na které se podmínky rozsudku Bronner nevztahují.

54 V projednávané věci se situace společnosti ST vyznačovala zejména skutečností, připomenutou v bodě 99 napadeného rozsudku, že podléhala právní povinnosti v oblasti telekomunikací, podle níž byla povinna zpřístupnit svou síť účastnického vedení. V návaznosti na rozhodnutí TUSR ze dne 8. března 2005, potvrzené ředitelem téhož orgánu dne 14. června 2005, totiž byla ST povinna vyhovět, coby operátor s významnou tržní silou, všem žádostem o zpřístupnění svého účastnického vedení považovaným za přiměřené a odůvodněné, podaným alternativními operátory, aby na tomto základě mohli nabídnout vlastní služby na hromadném maloobchodním trhu s pevnými širokopásmovými službami na Slovensku.

55 Taková povinnost odpovídá cílům rozvoje účinné hospodářské soutěže na telekomunikačním trhu stanoveným unijním zákonodárcem. Jak upřesňují body 3, 6 a 7 odůvodnění nařízení č. 2887/2000, uložení takové povinnosti přístupu je odůvodněno zaprvé tím, že operátoři s významnou tržní silou chránění výlučnými právy během relativně dlouhých období mohli rozvinout infrastruktury pro místní přístup a díky monopolním příjmům mohli financovat investiční náklady, takže pro nové hospodářské subjekty by nebylo hospodářsky únosné zdvojovat stávající infrastrukturu účastnického vedení, a zadruhé tím, že jiné infrastruktury nepředstavují plnohodnotnou náhradu těchto sítí místního přístupu. Zpřístupnění účastnického vedení tak umožňuje novým hospodářským subjektům účastnit se hospodářské soutěže s operátory s významnou tržní silou. Z toho plyne, jak připomněl Tribunál v bodě 99 napadeného rozsudku, že povinnost přístupu, kterou uložil v projednávané věci TUSR, vyplývala z vůle motivovat společnost ST i její konkurenty k investování a inovacím, a současně zajistit zachování hospodářské soutěže na trhu.

56 Tato právní povinnost se vztahovala na společnost ST po celou dobu trvání protiprávního jednání konstatovanou Komisí ve sporném rozhodnutí, tedy od 12. srpna 2005 do 31. prosince 2010. Kromě toho, že podle čl. 8 odst. 5 písm. f) směrnice 2002/21, ve znění směrnice 2009/140, mohou regulační orgány v oblasti telekomunikací uložit takovou povinnost přístupu pouze v případě, kdy neexistuje účinná a udržitelná hospodářská soutěž, a jsou povinny ji zmírnit nebo zrušit, jakmile je tato podmínka splněna, navrhovatelka totiž netvrdila ani neprokázala, že by popřela, že společnost ST tuto povinnost v průběhu období protiprávního jednání měla. Komise nadto odůvodnila základ existence takové povinnosti přístupu v oddíle 5.1 sporného rozhodnutí, přičemž v bodě 377 tohoto rozhodnutí uvedla, že provedla vlastní následnou analýzu relevantních trhů a dospěla k závěru, že se situace na těchto trzích během období protiprávního jednání v tomto ohledu podstatným způsobem nezměnila.

57 Obdobně tomu, co již Soudní dvůr uvedl v bodě 224 rozsudku ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise (C-280/08 P, EU:C:2010:603), zmíněném v bodě 97 napadeného rozsudku, je třeba mít za to, že právní povinnost může být relevantní pro posouzení, zda jednání podniku v dominantním postavení podléhajícího odvětvovým předpisům, je zneužívající ve smyslu článku 102 SFEU. I když v kontextu projednávané věci povinnost zpřístupnit účastnické vedení uložená společnosti ST nemůže zbavit Komisi požadavku prokázat existenci zneužití ve smyslu článku 102 SFEU, s ohledem zejména na použitelnou judikaturu, uložení této povinnosti má za následek, že během celého období protiprávního jednání konstatovaného v projednávaném případě společnost ST nemohla odmítnout a skutečně neodmítla přístup ke své síti účastnického vedení.

58 Společnost ST si však během uvedeného období zachovala, bez ohledu na výše uvedenou právní povinnost, rozhodovací samostatnost pokud jde o podmínky takového přístupu. Kromě určitých hlavních zásad totiž nebyl povinný obsah referenční nabídky pro zpřístupnění účastnického vedení, uvedené v článku 3 nařízení č. 2887/2000, stanoven právním rámcem ani rozhodnutími TUSR. Na základě této rozhodovací samostatnosti přijala společnost ST sporné praktiky.

59 Nicméně vzhledem k tomu, že sporné praktiky nepředstavovaly odepření přístupu k účastnickému vedení společnosti ST, ale týkaly se podmínek takového přístupu, z důvodů uvedených v bodech 45 až 51 tohoto rozsudku se podmínky stanovené Soudním dvorem v bodě 41 rozsudku Bronner, připomenuté v bodě 44 tohoto rozsudku, v projednávaném případě neuplatnily.

60 Tribunál se tudíž nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodě 101 napadeného rozsudku za to, že Komise nebyla povinna prokázat „nezbytnost“, ve smyslu poslední podmínky stanovené v bodě 41 rozsudku Bronner, aby mohla konstatovat zneužití dominantního postavení společností ST z důvodu sporných praktik.

61 Za těchto podmínek musí být první důvod kasačního opravného prostředku zamítnut v plném rozsahu, jelikož je založen na předpokladu, který je z právního hlediska nesprávný.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

62 Svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku, který se skládá ze dvou částí, navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že jí přičetl zneužití dominantního postavení, kterého se dopustila ST.

63 V rámci první části druhého důvodu navrhovatelka tvrdí, že Tribunál měl při přičtení zneužívajícího jednání společnosti ST jí samotné nesprávně za to, že skutečnosti, které mohou prokázat pouze schopnost navrhovatelky vykonávat rozhodující vliv na společnost ST, mohou být použity jako indicie skutečného výkonu takového vlivu. Pokud by bylo připuštěno, že skutečnosti, které ukazují pouze schopnost mateřské společnosti vykonávat rozhodující vliv na svou dceřinou společnost, postačují k prokázání skutečného výkonu uvedeného vlivu, vedlo by to podle navrhovatelky k odstranění jakékoliv rozlišování mezi možným výkonem a skutečným výkonem tohoto vlivu a představovalo by to protiprávní rozšíření domněnky použitelné na dceřiné společnosti zcela vlastněné mateřskou společností.

64 Navrhovatelka má tudíž za to, že skutečnosti uvedené zaprvé v bodech 233 a 249 a následujících napadeného rozsudku, podle nichž členové vedení společnosti ST zastávají rovněž řídící funkce u navrhovatelky nebo vrcholní vedoucí pracovníci navrhovatelky jsou v představenstvu společnosti ST, zadruhé v bodech 280 až 285 napadeného rozsudku, podle nichž navrhovatelka poskytla společnosti ST k dispozici spolupracovníky, a zatřetí v bodě 294 napadeného rozsudku, podle nichž jí ST předávala zprávy o své obchodní politice, všechny představují skutkové okolnosti, které mohou prokázat pouze případnou schopnost navrhovatelky vykonávat rozhodující vliv na společnost ST, nikoli však to, že takový vliv skutečně vykonává.

65 Mimoto navrhovatelka tvrdí, že rozlišení uvedené v bodě 63 tohoto rozsudku nebrání Komisi v tom, aby zohlednila všechny relevantní okolnosti, které by mohly vést ke konstatování skutečného výkonu rozhodujícího vlivu. Kromě toho zpochybňuje relevanci odkazu učiněného Tribunálem v napadeném rozsudku a Komisí v její kasační odpovědi na rozsudek ze dne 18. ledna 2017, Toshiba v. Komise (C-623/15 P, nezveřejněný, EU:C:2017:21), jelikož věc, v níž byl vydán uvedený rozsudek, se týkala dodržování pravidel pro rozhodování v rámci společného podniku, a nikoli možnosti vykonávat rozhodující vliv. Navrhovatelka má rovněž za to, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise ve své kasační odpovědi, v bodě 93 rozsudku ze dne 24. června 2015, Fresh Del Monte Produce v. Komise a Komise v. Fresh Del Monte Produce (C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416), Soudní dvůr nekonstatoval, že výměna informací představuje nepřímý důkaz skutečného výkonu rozhodujícího vlivu.

66 Druhou částí svého druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že v rámci právní kvalifikace skutkových okolností, ze kterých Komise vycházela, použil Tribunál nesprávně zásadu, podle které musí být rozhodující vliv skutečně vykonáván, když dospěl k závěru o existenci skutečného výkonu rozhodujícího vlivu na základě pouhé možnosti takového výkonu. Navrhovatelka tak tvrdí, že nesprávným právním posouzením jsou stiženy nejen body napadeného rozsudku kritizované v rámci první části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, ale rovněž zaprvé bod 262 tohoto rozsudku v rozsahu, v němž Tribunál zohlednil to, že výkonná rada společnosti ST podávala zprávy představenstvu navrhovatelky, které schvalovalo obchodní plán uvedené výkonné rady, zadruhé body 273 a 274 uvedeného rozsudku v rozsahu, v němž měl Tribunál za to, že povinnost loajality členů představenstva vůči akcionářům nebo nezávazná povaha poradenství poskytovaného společnosti ST nevylučovaly výkon rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, a zatřetí bod 278 téhož rozsudku v rozsahu, v němž Tribunál rozhodl, že dohoda akcionářů umožňovala zástupcům navrhovatelky v představenstvu společnosti ST vykonávat rozhodující vliv na všechna obchodní rozhodnutí uvedené společnosti. Kromě toho navrhovatelka zpochybňuje námitku nepřípustnosti vznesenou Komisí proti druhé části jejího druhého důvodu kasačního opravného

prostředku z důvodu, že touto částí nezpochybňuje skutková zjištění Tribunálu, ale omezuje se na uplatnění nesprávného právního posouzení vycházejícího z nesprávného použití zásady skutečného výkonu rozhodujícího vlivu.

67 Komise má za to, že druhá část druhého důvodu kasačního opravného prostředku je nepřípustná v rozsahu, v němž zpochybňuje skutková zjištění Tribunálu a vyžaduje nové posouzení důkazů Soudním dvorem. V každém případě je druhý důvod kasačního opravného prostředku neopodstatněný, neboť konstatování skutečného výkonu rozhodujícího vlivu lze dovodit, jako v projednávaném případě, ze souboru shodujících se skutečností při zohlednění všech relevantních okolností.

Závěry Soudního dvora

68 Pokud jde o přípustnost druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba připomenout, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora platí, že pokud Tribunál zjistil nebo posoudil skutkový stav, je Soudní dvůr na základě článku 256 SFEU příslušný pouze k výkonu přezkumu právní kvalifikace tohoto skutkového stavu a z něj vyvozených právních důsledků. Posouzení skutkového stavu, s výhradou případu zkreslení důkazů předložených Tribunálu, tedy nepředstavuje právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (viz zejména rozsudek ze dne 17. října 2019, Alcogroup a Alcodis v. Komise, C-403/18 P, EU:C:2019:870, bod 63 a citovaná judikatura).

69 Navrhovatelka v druhém důvodu kasačního opravného prostředku netvrdila, že došlo ke zkreslení důkazů zkoumaných Tribunálem, které prokazují, že mohla být činěna odpovědnou za jednání společnosti ST, a Soudnímu dvoru nepřísluší znovu přezkoumávat jejich důkazní hodnotu.

70 V rámci druhé části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku však navrhovatelka tvrdí, že Tribunál měl nesprávně za to, že Komise mohla při učinění závěru o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST právem vycházet z určitých skutečností, třebaže tyto skutečnosti mohou prokazovat pouze možnost takového vlivu. Z toho vyplývá, že Tribunál tyto skutečnosti nesprávně kvalifikoval jako skutečnosti zakládající skutečný rozhodující vliv navrhovatelky na společnost ST. V rámci této části druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tedy Soudní dvůr nežádá, aby provedl nové posouzení skutkových okolností, ale aby přezkoumal jejich právní kvalifikaci Tribunálem.

71 Z toho vyplývá, že druhá část druhého důvodu kasačního opravného prostředku je přípustná.

72 Pokud jde o věc samou, je třeba připomenout, že autoři Smluv zvolili pro označení původce porušení práva hospodářské soutěže, za něž lze uložit sankci podle článků 101 a 102 SFEU, pojem „podnik“. Tento autonomní pojem unijního práva označuje jakýkoliv entitu tvořenou osobními, hmotnými a nehmotnými složkami, která vykonává hospodářskou činnost, nezávisle na právním postavení této entity a způsobu jejího financování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2019, Skanska Industrial Solutions a další, C-724/17 EU:C:2019:204, body 29, 36 a 47). Pojem „podnik“ uvedený v článcích 101 a 102 SFEU tak musí být chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku z hlediska dotčené protisoutěžní praktiky, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 12. července 1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, EU:C:1984:271, bod 11, a ze dne 29. září 2011, Elf Aquitaine v. Komise, C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 53 a citovaná judikatura).

73 Z této volby plyne, že pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. září 2011, Elf Aquitaine v. Komise, C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 53 a citovaná judikatura), a dále že právnická osoba může být za určitých podmínek společně

a nerozdílně odpovědná za protisoutěžní jednání jiné právnické osoby patřící k téže hospodářské jednotce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 2017, Akzo Nobel a další v. Komise, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 57 a citovaná judikatura).

74 Podle ustálené judikatury Soudního dvora tedy odpovědnost za jednání dceřiné společnosti může být přičtena mateřské společnosti především tehdy, jestliže tato dceřiná společnost i přesto, že má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jí uděluje mateřská společnost, zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které tyto dva právní subjekty spojují (viz zejména rozsudky ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, C-97/08 P, EU:C:2009:536, bod 58); ze dne 10. dubna 2014, Areva a další v. Komise, C-247/11 P a C-253/11 P EU:C:2014:257, bod 30, jakož i ze dne 18. ledna 2017, Toshiba v. Komise, C-623/15 P, nezveřejněný, EU:C:2017:21, bod 45). V takovém případě mohou pokyny udělované mateřskou společností představovat formu rozhodujícího vlivu, který vykonává na svou dceřinou společnost.

75 Při zkoumání toho, zda mateřská společnost může mít rozhodující vliv na chování dceřiné společnosti na trhu, je třeba přihlédnout ke všem relevantním skutečnostem týkajícím se hospodářských, organizačních a právních vazeb, které dceřinou společnost pojí ke společnosti mateřské, a zohlednit tak skutečnou hospodářskou situaci (rozsudky ze dne 24. června 2015, Fresh Del Monte Produce v. Komise a Komise v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416, bod 76, jakož i ze dne 18. ledna 2017, Toshiba v. Komise, C-623/15 P, nezveřejněný, EU:C:2017:21, bod 46).

76 I když pokyny udělované mateřskou společností její dceřiné společnosti ovlivňující její chování na trhu mohou představovat dostačující důkazy takového rozhodujícího vlivu, nejsou to tedy jediné přípustné důkazy. Skutečný výkon rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na chování dceřiné společnosti lze dovodit rovněž ze souboru shodujících se okolností, třebaže žádná z těchto okolností sama o sobě nepostačuje k prokázání existence takového vlivu (rozsudky ze dne 24. června 2015, Fresh Del Monte Produce v. Komise a Komise v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416, bod 77, jakož i ze dne 18. ledna 2017, Toshiba v. Komise, C-623/15 P, nezveřejněný, EU:C:2017:21, bod 47).

77 Jak vyplývá z bodů 75 a 76 tohoto rozsudku, k přičtení odpovědnosti za jednání dceřiné společnosti mateřské společnosti může stačit přezkoumat, zda má tato mateřská společnost možnost vykonávat na svou dceřinou společnost rozhodující vliv. Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, tedy může Komise v rámci celkového posouzení dotčené situace zohlednit rovněž skutečnost, která přispívá k prokázání toho, že mateřská společnost je schopna vykonávat na svou dceřinou společnost rozhodující vliv, pokud taková skutečnost, posuzovaná ve světle jiných skutečností souvisejících s touto situací nebo ve spojení s nimi, patří k souboru shodujících se nepřímých důkazů týkajících se skutečného a rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na její dceřinou společnost.

78 Z toho vyplývá, že navrhovatelka neprávem tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že skutečnosti prokazující, že byla schopna vykonávat na společnost ST rozhodující vliv, mohou být zohledněny jako nepřímé důkazy přispívající k prokázání skutečného výkonu tohoto vlivu.

79 Pokud jde o otázku, zda Tribunál neprávem kvalifikoval konkrétní skutečnosti uvedené v bodech 233, 249 až 262, 273, 274, 278, 280 až 285 a 294 napadeného rozsudku jako nepřímé důkazy skutečného výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky, která držela 51% podíl na kapitálu společnosti ST, na tuto společnost, je třeba uvést následující.

80 Zaprvé, pokud jde o zohlednění přítomnosti vrcholných vedoucích pracovníků navrhovatelky v představenstvu společnosti ST, Tribunál se nedopustil pochybení, když měl v bodě 233 napadeného rozsudku za to, že pro posouzení skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na její dceřinou společnost je relevantní zohlednit, že v čele dceřiné společnosti stojí osoby zastávající řídící

funkce v mateřské společnosti. Taková přítomnost v čele dceřiné společnosti totiž představuje nepřímý důkaz, který je-li podpořen jinými, může prokázat skutečný výkon rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na chování její dceřiné společnosti na dotčeném trhu.

81 V projednávané věci Tribunál v bodech 250 až 256 napadeného rozsudku zejména konstatoval, že během období protiprávního jednání byl R. R. současně členem představenstva společnosti ST a zastával manažerské funkce u navrhovatelky a kromě toho ověřoval účetní závěrky společnosti ST za účelem jejich konsolidace na úrovni skupiny Deutsche Telekom. Z těchto bodů napadeného rozsudku rovněž vyplývá, že R. R. byl zapojen do vypracování finančního plánování a investiční politiky společnosti ST s cílem zajistit jejich soulad s cíli této skupiny a ověřoval, zda tato dceřiná společnost v průběhu každého referenčního období splnila své finanční cíle. Tribunál dále upřesnil, že takové zapojení R. R. v rámci společnosti ST nutně úzce souviselo s obchodní politikou uvedené společnosti.

82 Tribunál se nedopustil nesprávného právního posouzení, když kvalifikoval tyto skutkové okolnosti jako nepřímé důkazy skutečného výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST. Kumulace funkcí R. R. jakožto ředitele navrhovatelky a člena představenstva společnosti ST i jeho různé úkoly v rámci posledně uvedené společnosti totiž představují nepřímé důkazy o zapojení navrhovatelky do definování a kontroly obchodní politiky společnosti ST.

83 V rozsahu, v němž má navrhovatelka za to, že Tribunál v bodě 262 napadeného rozsudku nesprávně kvalifikoval některé skutečnosti jako nepřímé důkazy skutečného výkonu rozhodujícího vlivu na společnost ST, je třeba konstatovat, že pasáž uvedeného bodu zpochybňovaná navrhovatelkou se v této fázi úvah týkala konkrétně kontroly vykonávané představenstvem společnosti ST nad její výkonnou radou, a nikoli kontroly vykonávané navrhovatelkou nad společností ST prostřednictvím jejího představenstva. Tribunál se mimoto nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že povinnost výkonné rady společnosti ST podávat pravidelně představenstvu zprávy o její činnosti, jakož i o stavu této společnosti a stavu jejích dceřiných společností, stejně jako pravomoc představenstva, pokud jde o schvalování obchodního plánu vypracovaného výkonnou radou, představují nepřímé důkazy o kontrole výkonné rady společnosti ST představenstvem této společnosti. Uvedený bod napadeného rozsudku tedy není na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, stižen nesprávnou kvalifikací.

84 Stejně tak v rozsahu, v němž navrhovatelka kritizuje zaprvé bod 273 napadeného rozsudku, podle kterého povinnost loajality členů představenstva vůči akcionářům na základě použitelného slovenského práva nebránila právně mateřské společnosti vlastnící většinu kapitálu této dceřiné společnosti vykonávat rozhodující vliv na její chování na trhu, zadruhé bod 274 napadeného rozsudku, podle kterého výkon rozhodujícího vlivu navrhovatelky na obchodní politiku společnosti ST nebyl vyloučen z důvodu nezávazné povahy poradenství poskytovaného navrhovatelkou společnosti ST na základě mezi nimi uzavřené rámcové smlouvy o strategické spolupráci, a zatřetí bod 278 uvedeného rozsudku, který odkazuje na důvody uvedené Komisí ve sporném rozhodnutí, ze kterých dohoda akcionářů umožňovala zástupcům navrhovatelky v představenstvu společnosti ST vykonávat rozhodující vliv na všechna obchodní rozhodnutí této společnosti, včetně schvalování rozpočtu, je třeba konstatovat, že vzhledem k tomu, že navrhovatelka se nedovolává žádného zkreslení skutkových okolností posuzovaných Tribunálem v těchto bodech napadeného rozsudku, mohl Tribunál, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení, kvalifikovat takovou přítomnost vrcholných vedoucích pracovníků navrhovatelky v představenstvu společnosti ST jako nepřímý důkaz skutečného výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, jak konstatoval zejména v bodech 250 až 256 napadeného rozsudku.

85 Zadruhé, pokud jde o kvalifikaci poskytnutí spolupracovníků navrhovatelky společnosti ST jako nepřímého důkazu skutečného výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, Tribunál v bodě 285 napadeného rozsudku konstatoval, že lze důvodně mít za to, že tito spolupracovníci, třebaže během svého vyslání ke společnosti ST již nebyli pod přímým vedením navrhovatelky, měli důkladnou znalost obchodní politiky a cílů navrhovatelky, a tudíž měli obzvláště dobré předpoklady

dbát na to, aby ST jednala v souladu se zájmy navrhovatelky. Taková zjištění jsou přitom relevantní pro kvalifikaci uvedeného poskytnutí k dispozici jako nepřímého důkazu o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, jelikož musí být vykládána zejména ve spojení s úvahami Tribunálu uvedenými v bodech 281 a 287 napadeného rozsudku, které navrhovatelka nezpochybnila, podle nichž vrcholní vedoucí pracovníci poskytnutí k dispozici společnosti ST zastávali v této společnosti pracovní místa s vysokou mírou odpovědnosti, umožňující ovlivnit její obchodní politiku a cíle, a že po dobu svého vyslání zůstali zaměstnanci navrhovatelky a byli na ní tedy závislí, pokud jde o jejich další kariéru v rámci skupiny Deutsche Telekom. Tribunál navíc v bodech 374 a 417 napadeného rozsudku poukázal na skutečnosti prokazující, že osoby, které navrhovatelka poskytla společnosti ST k dispozici, umožňovaly navrhovatelce být informována o obchodních rozhodnutích společnosti ST a podílet se na nich.

86 Zatřetí, pokud jde o předávání zpráv společností ST navrhovatelce, Tribunál se nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 294 napadeného rozsudku konstatoval, že to, že dceřiná společnost předávala své mateřské společnosti pravidelně podrobné informace o své obchodní politice, může prokazovat, že mateřská společnost věděla o chování své dceřiné společnosti na trhu, a tudíž umožnit této mateřské společnosti zasahovat informovaněji, a tedy účinněji, do obchodní politiky uvedené dceřiné společnosti. Kromě toho, třebaže skutečnost, že dceřiná společnost je povinna poskytovat své mateřské společnosti zprávy o své obchodní politice a jejích výsledcích, nemůže sama o sobě představovat nepřímý důkaz skutečného výkonu rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na svou dceřinou společnost, může tato skutečnost přispět k podpoře takových nepřímých důkazů. Tribunál se tudíž nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodě 294 napadeného rozsudku za to, že pravidelné předávání informací o obchodní politice společnosti ST navrhovatelce může spolu s dalšími nepřímými důkazy přispět k prokázání, že tyto společnosti tvořily tutéž hospodářskou jednotku.

87 Druhý důvod kasačního opravného prostředku je tudíž třeba zamítnout jako neopodstatněný.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

88 Na podporu svého třetího důvodu navrhovatelka uvádí, že z judikatury Soudního dvora v oblasti přičitatelnosti protiprávního jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti a z domněnky uvedené v rozsudku ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise (C-286/98 P, EU:C:2000:630), vyplývá, že tato přičitatelnost podléhá čtyřem kumulativním podmínkám, a sice zaprvé mateřská společnost musí být schopna vykonávat rozhodující vliv, zadruhé mateřská společnost takový rozhodující vliv skutečně vykonávala, zatřetí dceřiná společnost z tohoto důvodu neurčovala své chování na trhu samostatně a začtvrté dceřiná společnost v zásadě plnila pokyny mateřské společnosti. Posledně uvedená podmínka slouží k ověření relevance rozhodujícího vlivu vykonávaného mateřskou společností a je výrazem zásady proporcionality. Podle navrhovatelky se jeví jako nepřiměřené uložit mateřské společnosti pokutu za protiprávní jednání, kterého se dopustila jedna z jejích dceřiných společností, pokud uvedená mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na svou dceřinou společnost pouze v nepodstatné míře a tato dceřiná společnost se v zásadě neřídí pokyny své mateřské společnosti.

89 V projednávané věci podle navrhovatelky Tribunál nicméně nezjistil, že od ní společnost ST dostávala pokyny a v zásadě se jimi řídila. Podle navrhovatelky se Tribunál spokojil v bodě 470 napadeného rozsudku s konstatováním, že existence určité samostatnosti dceřiné společnosti nebyla neslučitelná s příslušností této dceřiné společnosti k téže hospodářské jednotce jako její mateřská společnost, a v bodě 471 uvedeného rozsudku s tím, že obecnou strategii společnosti ST na slovenském telekomunikačním trhu určovala navrhovatelka. Ohledně tohoto druhého konstatování navrhovatelka upřesňuje, že není podloženo body 237 až 464 napadeného rozsudku, na které Tribunál odkazuje

v bodě 471 uvedeného rozsudku. Podle navrhovatelky se Tribunál v uvedených bodech omezil na konstatování nepřímých důkazů o výkonu rozhodujícího vlivu navrhovatelky na společnost ST, aniž konstatoval existenci sebemenšího konkrétního pokynu, který údajně udělila společnosti ST.

90 Navrhovatelka má tudíž za to, že Tribunál nezjistil, že podmínky zásady přičitatelnosti byly v projednávaném případě splněny.

91 Navrhovatelka rovněž tvrdí, že Tribunál porušil svou povinnost uvést odůvodnění, když neuvedl, proč měl za to, že ST se v zásadě řídila jejími pokyny.

92 Komise má v podstatě za to, že Tribunál neporušil povinnost uvést odůvodnění a nedopustil se pochybení při přičtení protiprávního jednání společnosti ST navrhovatelce, jelikož ST neurčovala své chování na dotčeném trhu ve vztahu k navrhovatelce samostatně.

Závěry Soudního dvora

93 Na rozdíl od toho, co tvrdí navrhovatelka, Soudní dvůr nerozhodl, že přičitatelnost jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti závisí na splnění čtyř podmínek uvedených v bodě 88 tohoto rozsudku.

94 Jak vyplývá z bodu 72 tohoto rozsudku, možnost přičíst protisoutěžní jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti představuje jeden z důsledků rozhodnutí autorů Smluv použít pojem „podnik“ k označení původce porušení práva hospodářské soutěže, za něž lze uložit sankci podle článků 101 a 102 SFEU. O těchto právnických osobách lze totiž mít za to, že tvoří hospodářskou jednotku z hlediska předmětu protisoutěžních praktik uvedených v těchto ustanoveních, pokud mateřská společnost vykonává kontrolu nad chováním své dceřiné společnosti, původkyně porušení uvedených ustanovení, na dotčeném trhu. Za takových podmínek nemůže být formální oddělenost mateřské společnosti a její dceřiné společnosti, vyplývající z jejich samostatné právní subjektivity, překážkou jednotnosti jejich chování na trhu pro účely použití článků 101 a 102 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industries v. Komise, 48/69, EU:C:1972:70, bod 140).

95 Tuto kontrolu může Komise dokázat, jak uvedl i generální advokát v bodě 156 svého stanoviska, buď tím, že prokáže, že mateřská společnost je schopna vykonávat rozhodující vliv na jednání dceřiné společnosti a mimoto tento vliv skutečně vykonávala (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. září 2013, The Dow Chemical Company v. Komise, C-179/12 P, nezveřejněný, EU:C:2013:605, bod 55, a ze dne 26. září 2013, EI du Pont de Nemours v. Komise, C-172/12 P, nezveřejněný, EU:C:2013:601, bod 44), nebo tím, že prokáže, že tato dceřiná společnost neurčuje samostatně své jednání na trhu, ale že se v zásadě řídí pokyny, které jí uděluje mateřská společnost, zejména s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které tyto dvě právní entity pojí (rozsudek ze dne 26. října 2017, Global Steel Wire a další v. Komise, C-457/16 P a C-459/16 P až C-461/16 P, nezveřejněný, EU:C:2017:819, bod 83 a citovaná judikatura).

96 Tyto dva způsoby prokázání uvedené kontroly je třeba považovat nikoli za kumulativní, nýbrž za alternativní, a tudíž rovnocenné. Nanejvýš lze mít za to, že uplatňování pokynů mateřské společnosti její dceřinou společností na trhu zasaženém dotčenými protisoutěžními praktikami představuje potenciálně formu rozhodujícího vlivu vykonávaného mateřskou společností na její dceřinou společnost, a nikoli, jak tvrdí navrhovatelka, další podmínku, kterou musí Komise prokázat, aby mohla přičíst chování této dceřiné společnosti její mateřské společnosti.

97 S ohledem na výše uvedené se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodech 470 a 471 napadeného rozsudku v podstatě za to, že navrhovatelka a společnost ST tvořily během období protiprávního jednání hospodářskou jednotku, protože s ohledem na skutečnosti

uvedené v bodech 237 až 464 napadeného rozsudku navrhovatelka vykonávala na společnost ST rozhodující vliv určováním obecné strategie uvedené společnosti na dotčeném trhu. Důkaz Komise, že ST se nadto v zásadě řídila pokyny navrhovatelky, nebyl k tomu, aby navrhovatelce bylo přičteno protiprávní jednání, kterého se dopustila ST, nutný.

98 Konečně v rozsahu, v němž navrhovatelka tvrdí, že Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora musí z odůvodnění rozsudku jasně a jednoznačně vyplývat úvahy Tribunálu, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody přijetí rozhodnutí a Soudní dvůr mohl vykonávat soudní přezkum (rozsudek ze dne 11. července 2013, Gosselin Group v. Komise, C-429/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:463, bod 52 a citovaná judikatura).

99 V projednávané věci z bodů 227 až 473 napadeného rozsudku jasně a jednoznačně vyplývá, z jakých důvodů měl Tribunál za to, že zneužívající jednání společnosti ST lze přičíst navrhovatelce. Tyto důvody umožnily navrhovatelce napadnout je před Soudním dvorem a Soudnímu dvoru provést přezkum. Výtka vycházející z nedostatku odůvodnění je tedy neopodstatněná.

100 Z výše uvedených důvodů musí být třetí důvod kasačního opravného prostředku zamítnut jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

101 Navrhovatelka se domnívá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 144 napadeného rozsudku rozhodl, že nebylo porušeno její právo být vyslechnuta, pokud jde o výpočet stlačení marží.

102 Navrhovatelka má za to, že jí na schůzce konané dne 29. září 2014 Komise sdělila tři nové skutečnosti, a sice zaprvé nové číselné údaje týkající se výpočtů stlačení marží společnosti ST, zadruhé okolnost, že marže pro rok 2005 byla na základě výpočtu marží po jednotlivých letech kladná, a zatřetí svůj záměr použít navíc pro výpočet marží metodu vycházející z několika let, která jí umožňuje konstatovat, že marže byla záporná rovněž pro rok 2005. Podle navrhovatelky Tribunál uznal relevanci dvou posledně uvedených nových skutečností v rámci sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž v bodech 198 až 221 napadeného rozsudku částečně vyhověl druhému žalobnímu důvodu uplatněnému navrhovatelkou v prvním stupni právě s ohledem na tyto skutečnosti.

103 Na rozdíl od toho, co rozhodl Tribunál, navrhovatelka tvrdí, že celková lhůta 36 hodin, která jí byla poskytnuta k vyjádření jejího stanoviska k těmto novým skutečnostem, jež byly zohledněny ve sporném rozhodnutí, jí neumožnila účelně vyjádřit své stanovisko. Navrhovatelka rovněž nesouhlasí s tím, že lze mít za to, že o nich věděla před schůzkou konanou dne 29. září 2014 z důvodu, že tyto skutečnosti předložila ST.

104 Komise tvrdí, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je nepřípustný, jelikož navrhovatelka neuvedla ani neprokázala, že Tribunál zkreslil skutkové okolnosti, na jejichž základě rozhodl, že navrhovatelka o nových skutečnech, které byly projednávány na schůzce dne 29. září 2014, již věděla. Namítá rovněž nepřípustnost argumentu navrhovatelky, který byl poprvé uveden v její replice, podle kterého vědomost na straně společnosti ST nelze stavět na roveň vědomosti na straně navrhovatelky. Konečně Komise považuje čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku za neopodstatněný zejména proto, že poskytla účastníkům řízení možnost vyjádřit se na schůzce konané dne 29. září 2014 a v krátké lhůtě po této schůzce.

Závěry Soudního dvora

105 Právo na obhajobu je základním právem, které je nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje (rozsudek ze dne 25. října 2011, Solvay v. Komise, C-109/10 P, EU:C:2011:686, bod 52 a citovaná judikatura). Tato obecná zásada unijního práva je zakotvena v čl. 41 odst. 2 písm. a) a b) Listiny základních práv Evropské unie a použije se, pokud správní orgán zamýšlí přijmout akt proti určité osobě, který nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. ledna 2019, Komise v. United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, bod 28 a citovaná judikatura).

106 V kontextu práva hospodářské soutěže dodržení práva na obhajobu znamená, že každému adresátovi rozhodnutí, kterým je konstatováno, že porušil pravidla hospodářské soutěže, musí být v průběhu správního řízení umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko k pravdivosti a relevanci skutkových zjištění a okolností, které jsou mu vytýkány, jakož i k dokumentům použitým Komisí na podporu jejího tvrzení o existenci takového protiprávního jednání (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. prosince 2013, SNIA v. Komise, C-448/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:801, bod 41, jakož i ze dne 14. září 2017, LG Electronics a Koninklijke Philips Electronics v. Komise, C-588/15 P a C-622/15 P, EU:C:2017:679, bod 43).

107 V projednávané věci Tribunál v bodě 144 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise neporušila právo navrhovatelky na obhajobu tím, že jí poskytla pouze krátkou lhůtu k vyjádření se k novým skutečnostem, se kterými byla seznámena na informativní schůzce konané dne 29. září 2014. Tribunál měl totiž za to, že tato krátkost nezbavila navrhovatelku možnosti být užitečně vyslechnuta vzhledem k tomu, že ke schůzce konané dne 29. září 2014 došlo ve velmi pokročilé fázi správního řízení a bylo důvodné mít za to, že navrhovatelka má v této fázi vysokou míru znalosti spisu.

108 Kromě toho, jak výslovně vyplývá z tohoto bodu napadeného rozsudku, úvahy Tribunálu v tomto bodě jsou uvedeny pouze pro úplnost. V bodech 123 až 143 napadeného rozsudku Tribunál rozhodl, že dotčené skutečnosti, se kterými byla navrhovatelka seznámena na informativní schůzce konané dne 29. září 2014, vyplývají z toho, že Komise zohlednila údaje, výpočty a metodologické výtky, které uvedla před touto schůzkou sama ST.

109 Podle ustálené judikatury Soudního dvora argumenty směřující proti odůvodnění rozsudku Tribunálu uvedenému jen pro úplnost nemohou vést ke zrušení tohoto rozsudku, a jsou tedy neúčinné (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. září 2017, Intel v. Komise, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 105, jakož i ze dne 17. října 2019, Alcogroup a Alcodis v. Komise, C-403/18 P, EU:C:2019:870, bod 52). Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku tedy musí být prohlášen za neopodstatněný.

110 Tento závěr není zpochybněn tvrzením navrhovatelky, že předmětné nové skutečnosti znala před schůzkou konanou dne 29. září 2014 společnost ST, ale nikoli ona sama. Podle ustálené judikatury Soudního dvora totiž z čl. 256 odst. 1 druhého pododstavce SFEU a z čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že kasační opravný prostředek je omezen na právní otázky. Ke zjištění a posouzení relevantních skutkových okolností, jakož i důkazů, které mu jsou předloženy, je tedy příslušný pouze Tribunál. Posouzení těchto skutkových okolností a důkazů tedy nepředstavuje – s výhradou případu, kdy by došlo k jejich zkreslení – právní otázku, která podléhá jako taková přezkumu Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku (rozsudek ze dne 9. listopadu 2017, TV2/Danmark v. Komise, C-649/15 P, EU:C:2017:835, bod 36, jakož i citovaná judikatura). Podle ustálené judikatury dále platí, že zkreslení musí zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů (rozsudek ze dne 12. července 2012, Cetarsa v. Komise, C-181/11 P nezveřejněný, EU:C:2012:455, bod 97, jakož i citovaná judikatura).

111 Navrhovatelka přitom netvrdila ani neprokázala, že Tribunál zkreslil skutkové okolnosti, když v bodech 18 a 21 napadeného rozsudku konstatoval, že ST i navrhovatelka odpověděly na oznámení námitek a na dopis popisující skutkové okolnosti. Kromě toho navrhovatelka netvrdila ani neprokázala

zkreslení skutkových okolností v bodech 133, 138 a 139 napadeného rozsudku, ve kterých Tribunál rozhodl, že Komise ve sporném rozhodnutí nezměnila své posouzení stlačení marží tak, že by vůči společnosti ST a navrhovatelce použila skutečnosti, ke kterým neměly možnost se vyjádřit, a dále že ke zohlednění analýzy vycházející z několika let při prokázání stlačení marží ve sporném rozhodnutí došlo v návaznosti na výhradu vznesenou společností ST v její odpovědi na oznámení námitek, k níž se připojila i navrhovatelka, takže analýza vycházející z několika let nevedla k tomu, že by vůči navrhovatelce a společnosti ST byly použity skutečnosti, ke kterým neměly možnost se vyjádřit.

112 Závěr Tribunálu, že navrhovatelka a společnost ST věděly o nových skutečnostech zohledněných Komisí před schůzkou konanou dne 29. září 2014, je tudíž třeba považovat za prokázanou skutečnost. Tato skutečnost podporuje závěr uvedený v bodě 109 tohoto rozsudku.

113 Ze všech výše uvedených důvodů musí být čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut jako neúčinný.

K návrhu na možnost využít příznivého rozhodnutí

114 Navrhovatelka žádá o možnost využít případného vyhovění důvodu vznesenému společností ST na podporu jejího kasačního opravného prostředku ve věci C-165/19 P proti rozsudku Tribunálu ze dne 13. prosince 2018, Slovak Telekom v. Komise (T-851/14, EU:T:2018:929), kterým společnost ST tvrdí, že při výpočtu dlouhodobých průměrných přírůstkových nákladů za účelem prokázání zneužívajícího stlačení marží z její strany došlo k pochybením. Na podporu tohoto návrhu navrhovatelka uvádí, že před Tribunálem vznesla žalobní důvod mající stejný předmět a podmínky, které Soudní dvůr vyjmenoval v rozsudku ze dne 22. ledna 2013, Komise v. Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), jsou v projednávané věci splněny.

115 Komise uvádí, že takový návrh je třeba zamítnout, jelikož se nejedná o důvod kasačního opravného prostředku, všechny podmínky stanovené uvedenou judikaturou Soudního dvora nejsou v projednávaném případě splněny a důvod vznesený společností ST na podporu uvedeného kasačního opravného prostředku musí být každopádně zamítnut.

116 V tomto ohledu stačí konstatovat, že rozsudkem z dnešního dne, Slovak Telekom v. Komise (C-165/19 P), zamítl Soudní dvůr kasační opravný prostředek společnosti ST v této věci, takže návrh navrhovatelky je bezpředmětný.

117 Kasační opravný prostředek je tudíž třeba zamítnout v plném rozsahu.

K nákladům řízení

118 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný, Soudní dvůr rozhodne o nákladech řízení.

119 Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, který se použije na základě svého čl. 184 odst. 1 na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastníku řízení, který neměl ve věci úspěch, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

120 Vzhledem k tomu, že navrhovatelka neměla ve věci úspěch a Komise požadovala, aby jí byla uložena náhrada nákladů řízení, ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Komisí.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) **Deutsche Telekom AG ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Evropskou komisí.**

Podpisy.